

Nr 38.

Ankom till riksdagens kansli den 4 juni 1946 kl. 4 em.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i sjölagen m. m.

Genom en den 12 januari 1946 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 29, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade förslag till

1) L a g
om ändring i sjölagen.

Härigenom förordnas, att 324 och 325 §§ sjölagen skola upphöra att gälla samt att 313—316, 319, 323 och 328—330 §§ samma lag¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt i det följande anges.

313 §.

Rådstuvurätt vare — — — denna lag.

Att sådant mål i visst fall må upptagas av häradsrätt är särskilt stadgat.

314 §.

1 mom. När sjöförklaring av rätten upptages eller sjöförhör, varom i 317 och 320 §§ sägs, verkställs, skola, utom en lagfaren domare såsom ordförande, två i sjöväsendet kunniga och erfarna män hava säte och stämma i rätten.

De särskilda ledamöterna, av vilka åtminstone den ene bör hava utövat tjänst såsom befälhavare å handelsfartyg, skola före utgången av varje år, med tjänstgöringsskyldighet för det följande, utses av rådstuvurätten. Å särskilda ledamöter skall därförinnan förslag, upptagande minst fem personer, upprättas av handels- och sjöfartsnämnden i staden eller, där sådan nämnd ej finnes, av stadsfullmäktige; dock vare rätten ej bunden av förslaget. För att i de sålunda utseddass ställe, vid inträffat förfall, tjänstgöra skola två suppleanter utses; uppstår hinder jämväl för dem, äge ordföranden för varje särskilt fall tillkalla andra.

Finner rätten, att i särskilt fall, med avseende på de däruti förekommande omständigheter, biträde av person med särskild fackkunskap är erforderligt, äge rätten tillkalla sådan att såsom ytterligare ledamot inträda i rätten

¹ Senaste lydelse av 314—316 samt 319 §§ se SFS 1914: 347.

Ersättning till särskild ledamot gäldas av statsverket enligt bestämmelser, som meddelas av Konungen.

2 mom. När vid rådstuvurätt till handläggning förekommer mål angående klander av dispasch, skola, utom det antal av rättens lagfarna ledamöter, som i rättegångsbalken är i allmänhet föreskrivet för rådstuvurätts domförhet vid huvudförhandling, tre i handel och sjöfart kunniga och erfarna män hava säte och stämma i rätten. Stadsfullmäktige i stad, vars rådstuvurätt enligt 326 § äger upptaga dylikt mål, skola före utgången av varje år utse dessa särskilda ledamöter att utöva befattningen under det följande året. För att i deras ställe, vid inträffat förfall, tjänstgöra skola tillika tre suppleanter utses; uppstår hinder jämväl för dem, äge rättens ordförande efter samråd med de lagfarna ledamöterna för varje särskilt fall tillkalla andra.

De särskilda ledamöterna njute ersättning av allmänna medel enligt bestämmelser, som meddelas av Konungen. Om skyldighet för part att återgälda sådan ersättning äge vad i 18 kap. 13 § rättegångsbalken är stadgat motsvarande tillämpning.

3 mom. Särskild ledamot, som avses i 1 eller 2 mom., skall vara svensk medborgare och hava fyllt tjugufem år; ej må den vara ledamot, som är omyndig eller i konkurstillstånd.

Har tid, för vilken sådan ledamot utsetts, gått till ända, vare han dock skyldig att tjänstgöra vid fortsatt behandling av mål, i vars handläggning han förut deltagit.

315 §.

När anmälan — — — för sammanträdet.

De särskilda ledamöterna skola om inkommen anmälan till sjöförklaringsavgivande underrättas så snart ske kan, och åligge det dem att taga del av de anmälan bilagda handlingarna samt att för rättens ordförande före sammanträdet skriftligen ange de förhållanden, om vilka från sjöteknisk synpunkt med avseende å olyckans art upplysningar påkallas.

316 §.

Vid sjöförklarings upptagande skola först befälhavaren och därefter de till upplysning i saken inkallade eller eljest för sådant ändamål närvarande personer var för sig avgiva en såvitt möjligt sammanhängande berättelse angående händelsen; där någons berättelse är ofullständig, otydlig eller obestämd, bör rätten genom lämpliga frågor söka erhålla säker upplysning om vad han verkligen erfarit angående händelsen. De särskilda ledamöterna böra under sammanträdet lämna nödiga upplysningar för sakens bedömande ur sjöteknisk synpunkt och må till personer, som höras, framställa frågor angående sådant, som kan bidra till utredning i ärendet. Sedan samtliga berättelser avgivits, böra, där ej laga hinder finnes möta eller rätten eljest med avseende å sakens omständigheter finner edgång ej böra äga rum, de till upplysning i saken inkallade eller eljest för sådant ändamål närvarande personer sina berättelser, sedan de blivit ur protokollet upplästa, med vittnesed bekräfta.

Till sammanträdet särskilt inkallade personer, som icke tillhöra besättningen, njute ersättning av allmänna medel efter ty om ersättning till vittne är stadgat.

Beträffande förhör, som i första stycket sägs, gälle i övrigt vad i rättegångsbalken är stadgat om vittne.

319 §.

Det i 317 § föreskrivna sjöförhör skall utom riket anställas av vederbörande konsul, därest sjöförklaring inför honom avgives, i sammanhang med dess upptagande, och eljest så snart han genom den i 40 § omförmälda rapport, dagboken eller annorledes erhållit kännedom om olyckan. Till sjöförhöret inkalle konsuln befälhavaren, med åläggande för honom att medhava dagboken ävensom de personer, vilka antagas kunna giva upplysning angående olyckan. Där det lämpligen kan ske, böra vid förhöret biträda två av konsuln tillkallade, i sjöväsendet kunniga, helst svenska män, mot vilka ej förekommer jäv, som gäller mot domare.

Har i — — — 317 § avses.

323 §.

Om rådstuvurätts behörighet att upptaga tvistemål enligt denna lag gälle i tillämpliga delar vad angående laga domstol i tvistemål i allmänhet är stadgat. Talan må ock väckas vid rådstuvurätten i den ort, där fartyget finnes. Finnes ej rådstuvurätt å ort, där svaranden enligt vad sålunda är föreskrivet må sökas, äge kåranden instämma tvisten till den rådstuvurätt, som är närmast den orten.

Äro flera redare i ett fartyg, skall fartygets hemort anses som rederiets hemvist.

328 §.

Om rådstuvurätts behörighet att upptaga brottmål enligt denna lag gälle i tillämpliga delar vad angående laga domstol i brottmål i allmänhet är stadgat. Finnes ej rådstuvurätt å ort, vid vars domstol den tilltalade enligt vad sålunda är föreskrivet har att svara, må åtal väckas vid den rådstuvurätt, som är närmast den orten.

329 §.

1 mom. Den som vill klandra dispasch skall inom trettio dagar från den dag, då dispaschen utgavs, till rådstuvurätten inkomma med skriftlig inlaga i två exemplar. I inlagan skola fullständigt upptagas alla klagandens påståenden jämte skälen därtill. Vid inlagan skola ock fogas den klandrade utredningen samt de handlingar klaganden åberopar.

Finnes uppenbart, att talan icke kan upptagas till prövning, skall den omedelbart avvisas; beslut härom må meddelas av rättens ordförande.

Avvisas ej klandertalan, äge klagandens vederpart utbekomma ena exemplaret av klagandens inlaga. Vill vederparten bemöta klandret, äge han inom två veckor efter klandertidens utgång till rådstuvurätten inkomma med skriftlig förklaring i två exemplar. Vid förklaringen skola fogas de handlingar för-

klaranden åberopar, där de ej redan äro ingivna. Ej må å någondera sidan mer än en skrift ingivas.

Har icke dispasch blivit överklagad i den ordning, nu är sagt, lände den till efterrättelse.

2 mom. Vill part bliva muntligen hörd, göre därom anmälan inom fyra veckor efter klandertidens utgång. Göres sådan anmälan, bestämme rättens ordförande genast dag för förhöret, som ofördröjligen skall inför rätten hållas. Har ej inom nyss stadgade tid anmälan skett och prövar ej heller rätten nödigt höra parterna, skall ofördröjligen genom anslag å en för allmänheten tillgänglig plats i rättens kansli tillkännagivas viss dag, då rättens utslag kommer att meddelas. Underrättelse om tiden för utslagets meddelande skall ock avsändas till klaganden samt till annan part, som inkommit med förklaring eller eljest blivit hörd i målet.

3 mom. I rättens utslag eller beslut skall fullständig underrättelse meddelas om vad part för fullföljande av talan mot utslaget eller beslutet har att iakttaga.

330 §.

Talan mot rådstuvurätts utslag eller beslut i mål, som i 326 § omförmäles, föres genom besvär till högsta domstolen. Vill någon anföra besvär, skall han inom fyra veckor från den dag, då utslaget eller beslutet meddelades, till rådstuvurätten inkomma med besvärslaga i två exemplar och därvid foga de till saken hörande handlingar klaganden kan anse nödigt förete. Om klagandes skyldighet att nedsätta fullföljdsavgift samt belopp till säkerhet för kostnadsersättning åt motparten skola bestämmelserna i 54 kap. 17 och 18 §§ rättegångsbalken äga motsvarande tillämpning; vad klaganden enligt 56 kap. 2 § samma balk har att iakttaga skall fullgöras hos rättens ordförande och skall vad i övrigt där sägs om hovrätt avse rättens ordförande.

Finnes besvärstalan ej vara fullföljd på föreskrivet sätt eller inom rätt tid, skall den av rådstuvurätten avvisas; beslut härom må meddelas av rättens ordförande. Om talan mot sådant beslut gälle vad i första stycket sagts.

Avvisas ej besvärstalan, äge klagandens vederpart utbekomma ena exemplaret av besvärslagan; han äge därefter att inom fyra veckor från besvärstidens utgång till rådstuvurätten inkomma med förklaring jämte de handlingar han vill åberopa.

Sedan förklaring inkommit eller tiden för förklarings avgivande gått till ända utan att sådan avgivits, skall rådstuvurätten utan dröjsmål till högsta domstolen insända de växlade skrifterna jämte därvid fogade handlingar samt akten i målet.

Angående förfarandet i högsta domstolen gälle i övrigt i tillämpliga delar vad i 56 kap. rättegångsbalken är stadgat om besvär.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1948; därvid gälle i tillämpliga delar vad i lagen om införande av nya rättegångsbalken finnes föreskrivet.

2) Lag om ändring i sjömanslagen den 15 juni 1922 (nr 270).

Härigenom förordnas, att 88 § sjömanslagen den 15 juni 1922 skall upphöra att gälla samt att 86, 87 och 89 §§ samma lag skola erhålla följande ändrade lydelse.

86 §.

Rådstuvurätt vare första domstol i mål, som skall bedömas efter denna lag. Att sådant mål i visst fall må upptagas av häradsrätt är särskilt stadgat.

87 §.

Om rådstuvurätts behörighet att upptaga tvistemål enligt denna lag gälle i tillämpliga delar vad angående laga domstol i tvistemål i allmänhet är stadgat. Talan må ock väckas vid rådstuvurätten i den ort där fartyget finnes. Finnes ej rådstuvurätt å ort, där svaranden enligt vad sålunda är föreskrivet må sökas, äge kåranden instämma tvisten till den rådstuvurätt, som är närmast den orten.

Äro flera redare i ett fartyg, skall fartygets hemort anses som rederiets hemvist.

89 §.

Om rådstuvurätts behörighet att upptaga brottmål enligt denna lag gälle i tillämpliga delar vad angående laga domstol i brottmål i allmänhet är stadgat. Finnes ej rådstuvurätt å ort, vid vars domstol den tilltalade enligt vad sålunda är föreskrivet har att svara, må åtal väckas vid den rådstuvurätt, som är närmast den orten.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1948; därvid gälle i tillämpliga delar vad i lagen om införande av nya rättegångsbalken finnes föreskrivet.

3) Lag angående ändrad lydelse av 2 § lagen den 4 juni 1937 (nr 306) om behörighet för häradsrätt att upptaga sjörättsmål.

Härigenom förordnas, att 2 § lagen den 4 juni 1937 om behörighet för häradsrätt att upptaga sjörättsmål skall erhålla följande ändrade lydelse.

2 §.

Vad i lag eller författning föreskrives om sjörättsmåls anhängiggörande och handläggning vid rådhusrätt skall äga motsvarande tillämpning då sådant mål upptages av häradsrätt.

Vid upptagande av sjöförklaring eller sjöförhör gälle om rättens sammansättning vad i 314 § 1 mom. sjölagen är stadgat; nämnd skall ej deltaga. Förslag å särskilda ledamöter, som avses i andra stycket sistnämnda lagrum, skall upprättas av handels- och sjöfartsnämnd eller, där sådan nämnd ej finnes, stadsfullmäktige i stad vars förenande med domsaga föranlett förordnande enligt 1 §.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1948; därvid gälle i tillämpliga delar vad i lagen om införande av nya rättegångsbalken finnes föreskrivet.

Till grund för de genom propositionen framlagda lagförslagen, vilka äro föranledda av nya rättegångsbalken, ligga av processlagberedningen i betänkande den 17 mars 1944 (SOU 1944: 9 och 10) framlagda lagförslag i samma ämnen. Lagrådet har den 19 juni 1945 avgivit utlåtande över sistnämnda lagförslag. De erinringar som vid lagrådsgranskningen framställts mot vissa bestämmelser i de remitterade förslagen ha beaktats i propositionen. Beträffande motiveringen till lagförslagen hänvisas till förenämnda betänkande och propositionen.

Utskottet.

Utskottet har vid sin granskning av de genom propositionen framlagda lagförslagen icke funnit anledning till erinran mot desamma och får alltså hemställa,

att förevarande proposition, nr 29, måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 4 juni 1946.

På första lagutskottets vägnar:

K. SCHLYTER.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit
från första kammaren: herrar *Schlyter, Bergquist, Wagnsson, Karl Emil Johanson, Westman, Krügel, Löthner* och *Olofsson*;

från andra kammaren: herrar *Lindqvist, Hedlund* i Östersund, *Werner, Björling* och *Lindberg*, fru *Gustafson* samt herrar *Ljungberg* och *Jonsson* i Skutskär.